

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Obdo/10/2017
Identifikačné číslo spisu:	7915200363
Dátum vydania rozhodnutia:	30.03.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Katarína Pramuková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:7915200363.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: TRANSPED s.r.o., so sídlom Hviezdoslavova 1020/8, 075 01 Trebišov, IČO: 36 216 739, zastúpeného JUDr. Jurajom Kusom, advokátom, so sídlom Nám. osloboditeľov 10, 071 01 Michalovce, proti žalovanému: Slovenská republika, za ktorú koná Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 42 499 500, o zaplatenie 918 391,68 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 6Cb/2/2015, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. júna 2016, č. k. 2Cob/98/2016-340, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 28. júna 2016, č. k. 2Cob/98/2016-340 vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Trebišov z 9. novembra 2015, č. k. 6Cb/2/2015-289 o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 897 057,36 eur a rozsudok Okresného súdu Trebišov z 9. novembra 2015, č. k. 6Cb/2/2015-289 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Trebišov zo 4. mája 2016, č. k. 6Cb/2/2015-331 vo výroku, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 897 057,36 eur z r u š u j e a v rozsahu zrušenia vec v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trebišov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 9. novembra 2015, č. k. 6Cb/2/2015-289 konanie v časti zaplatenia sumy 21 334,32 eur zastavil, uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 897 057,36 eur s úrokom z omeškania vo výške 9,15 % ročne zo sumy 897 057,36 eur od 18. júna 2014 do zaplatenia. Zároveň súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 35 785,90 eur na účet právneho zástupcu žalobcu.

2. Zastavenie konania v časti 21 334,32 eur odôvodnil súd prvej inštancie čiastočným späťvzatím žaloby. V zostávajúcej časti posúdil okresný súd nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia ako dôvodný. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti - pozemku, ktorý sa nachádza v k. ú. S., parcela č. XXX/X o výmere 9 691 m², zastavané plochy a nádvoría, zapísané na LV č. XXX. Časť uvedeného pozemku žalovaný užíval bez právneho dôvodu od 11. júla

2012 do 10. decembra 2014. V tomto období na pozemku žalobcu umiestnil Colný úrad Michalovce železnorudný substrát prevzatý od Železničnej spoločnosti Cargo Slovakia, a.s. ako vec patriacu štátu. Žalobcovi preto vznikol nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. O plnenie bez právneho dôvodu ide tam, kde právny dôvod od samého začiatku neexistoval, ako aj vtedy, keď dodatočne odpadol. Pre rozhodnutie vo veci bola podľa názoru súdu prvej inštancie rozhodujúca tá skutočnosť, že colný úrad užíval cudziu vec (nehnuteľnosť žalobcu).

3. Pokiaľ ide o samotnú výšku bezdôvodného obohatenia, okresný súd vychádzal z tvrdení žalobcu, ktorý výšku svojho nároku odvodzoval od výšky skladného v zmysle Tarify pre prepravu vozňových zásielok Železničnej spoločnosti Cargo Slovakia, a.s., ktorá má podľa súdu prvej inštancie všeobecnú záväznú platnosť, lebo je zverejnená na internetovej stránke Železničnej spoločnosti Cargo Slovakia, a.s. V zmysle uvedenej tarify skladné predstavuje dopĺňujúce poplatky, pričom za 1 m² predstavuje výška skladného za tovar uložený vo voľnom priestore stanice 0,51 eur za každý aj začatý deň. Súd prvej inštancie uviedol, že výška náhrady musí zodpovedať hospodárskej hodnote bezdôvodného obohatenia v čase, kedy bolo získané. Z tohto dôvodu bolo potrebné vychádzať z obvyklých cenových relácií ku dňu nadobudnutia bezdôvodného obohatenia, pričom podľa názoru okresného súdu bola cena obvyklá za uloženie tovaru vo voľnom priestranstve železničnej stanice S. 0,51 eur za každý začatý deň za 1 m².

4. Okresný súd námietku žalovaného, že nárok žalobcu sa mal odvíjať od obvyklej ceny nájmu pozemku v danom mieste a čase, vyhodnotil ako neprijateľnú. Podľa názoru súdu prvej inštancie pozemok žalobcu sa nachádza v priestranstve železničnej stanice vedľa železničnej trate, kde je vybudovaná rampa na pohyb mechanizmov vykladajúcich tovar z vagónov. Z uvedeného dôvodu je nemožné, aby došlo k porovnaniu ceny nájmu iného pozemku v katastrálnom území S., ktorý sa nenachádza v priestore železničnej stanice, na ktorý nevedie železničná trať a na ktorom nie je vybudovaná nakladacia rampa.

5. K námietke žalovaného o miestnej nepríslušnosti Okresného súdu Trebišov, súd prvej inštancie uviedol, že miestnu príslušnosť posudzoval podľa ustanovenia § 85 ods. 3 O. s. p., podľa ktorého všeobecným súdom štátu je súd, v obvode ktorého nastala skutočnosť, ktorá zakladá uplatnené právo. Žalovaným je Slovenská republika, v mene ktorej koná Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky. K uskladneniu tovaru na pozemku došlo v obci S. nachádzajúcej sa v územnom obvode Okresného súdu Trebišov.

6. Ako neopodstatnenú vyhodnotil súd prvej inštancie aj námietku premlčania podľa ustanovenia § 107 Občianskeho zákonníka vznesenú žalovaným. V tejto súvislosti poukázal okresný súd na ustanovenie § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka, v zmysle ktorého ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa ustanovení Obchodného zákonníka, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia je inštitútom, ktorý komplexne upravuje Občiansky zákonník. Nemôže preto platiť, že plnenie bez právneho dôvodu spadá pod všeobecnú štvorročnú premlčaciu dobu, ale naopak Obchodným zákonníkom nie je upravené vôbec, a preto platí úprava ustanovenia § 107 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“ v príslušnom gramatickom tvare) sp. zn. IV. ÚS 214/04, v zmysle ktorého sa nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v obchodnoprávných vzťahoch premlčuje v štvorročnej premlčacej dobe a na uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 226/2011, podľa ktorého sa posudzovanie bezdôvodného obohatenia bude riadiť Občianskym zákonníkom, ale premlčanie práv z bezdôvodného obohatenia bude podliehať iným pravidlám, v režime Obchodného zákonníka. Vychádzajúc z uvedeného súd prvej inštancie ustálil, že premlčacia doba je štvorročná a nárok žalobcu premlčaný nie je.

7. Opravným uznesením zo 4. mája 2016, č. k. 6Cb/2/2015-331 súd prvej inštancie opravil označenie žalovaného v rozsudku z 9. novembra 2015, č. k. 6Cb/2/2015-289.

8. O odvolaní žalovaného Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozhodol rozsudkom z 28. júna 2016, č. k. 2Cob/98/2016-340 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zastavení konania a vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 897 057,36 eur ako vecne správny potvrdil. Vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi úrok z

omeškania vo výške 9,15 % ročne zo sumy 897 057,36 eur od 18. júna 2014 do zaplattenia a vo výroku o náhrade trov konania odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie.

9. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že vo vzťahu k povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 897 057,36 eur považuje odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie za presvedčivé. Z predložených dôkazov je zrejmé, že žalovaný získal majetkový prospech tým, že užíval nehnuteľnosť žalobcu bez toho, aby mu za jej užívanie zaplatil. Pokiaľ ide o výšku bezdôvodného obohatenia, odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie postupoval správne, pretože podľa predložených dôkazov je výpočet primeraný bezdôvodnému užívaniu nehnuteľnosti žalobcu v čase, kedy žalovaný bez právneho titulu nehnuteľnosť užíval.

10. Podľa odvolacieho súdu okresný súd postupoval správne aj pokiaľ ide o vyhodnotenie námietky premlčania vznesenej žalovaným v súlade s citovaným nálezhom ústavného súdu, nakoľko premlčanie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia upraveného v Občianskom zákonníku podlieha režimu Obchodného zákonníka, a teda premlčacia doba je štvorročná. K odvolacej námietke žalovaného o miestnej nepríslušnosti súdu prvej inštancie odvolací súd uviedol, že žalovaný po tom, čo sa stal stranou v spore, nevzniesol námietku miestnej nepríslušnosti pri prvom úkone, ktorý mu v konaní patrilo. Argumentáciu žalovaného, že námietku miestnej nepríslušnosti vzniesol subjekt, ktorý už nie je stranou sporu, vyhodnotil odvolací súd ako právne irelevantnú.

11. Proti rozsudku odvolacieho súdu vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 897 057,36 eur, podal v zákonom stanovenej lehote dňa 12. decembra 2016 žalovaný dovolanie. Svoje dovolanie odôvodnil tým, že je daný dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., ako aj podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ C. s. p., pretože napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolateľ žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

12. Podľa dovolateľa súčasťou práva na spravodlivý proces je, aby súdom zistený skutkový stav vyplýval z vykonaného dokazovania, aby súd na posudzovaný prípad aplikoval rozhodnú právnu normu so správnym znením, a právo aby odôvodnenie rozhodnutia bolo presvedčivé a dostatočné.

13. Žalovaný v dovolaní uviedol, že v priebehu celého konania mu súd nedoručil žalobu, ďalšie podania žalobcu uskutočnené predtým, ako sa žalovaný stal stranou v spore a ani čiastočné späťvzatie žaloby so záverečným návrhom žalobcu. Pokiaľ súd nedoručí žalovanému žalobu, ostatné podania a zápisnice z pojednávania, o ktorých nebol ako strana upovedomený v zákonom stanovenej lehote, tak mu odníme právo na spravodlivý proces. Ak súd žalovanému nedoručí žalobu s prílohami a ďalšie uskutočnené podania, je možné považovať právo na spravodlivý proces len za iluzórne a bez akéhokoľvek obsahu. Medzi základné právo na spravodlivý proces patrí právo žalovaného vyjadriť sa k podanej žalobe a tiež právo brániť sa voči podanej žalobe. Ak súd nedoručí žalovanému žalobu, nemôže žalovaný realizovať zákonom priznané procesné práva. Zároveň žalovaný je toho názoru, že má právo, aby sa dôkazy vykonávali na pojednávaní a tiež má právo vedieť, ktoré dôkazy boli vykonané. Okresný súd na pojednávaniach okrem výsluchu strán nevykonával žiadny dôkaz, pritom pred vydaním uznesenia bol povinný strany poučiť podľa § 120 ods. 4 O. s. p. Súd prvej inštancie neupozornil strany, že majú oznámiť súdu všetky dôkazy, ktoré požadujú vykonať, pretože inak vydá uznesenie o skončení dokazovania. Okresný súd nevyzval strany, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu, i k právnej stránke veci. Podľa žalovaného súd prvej inštancie pred vydaním rozsudku nevydal ani uznesenie o skončení dokazovania. Uvedeným postupom okresný súd znemožnil žalovanému realizovať jemu patriace práva, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. V dovolaní žalovaný poukázal aj na skutočnosť, že pôvodný žalovaný namietal pri prvom úkone,

ktorý mu patrilo miestnu nepríslušnosť Okresného súdu Trebišov, pričom miestne príslušným súdom mal byť Okresný súd Banská Bystrica, keďže pôvodný žalovaný bol právnickou osobou a v čase začatia konania mal pôvodný žalovaný sídlo v Banskej Bystrici. V zmysle § 11 ods. 1 O. s. p. účinného v čase začatia konania sa príslušnosť určuje podľa okolností, ktoré tu sú v čase začatia konania a trvá až do jeho skončenia. Žalovaný pritom v odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie z 28. mája 2015, č. k. 6Cb 2/2015-197 ako v prvom úkone v prebiehajúcom konaní sám vzniesol námietku miestnej nepríslušnosti. Odvolací súd napriek tejto skutočnosti nepovažoval námietku miestnej nepríslušnosti za vznesenú, pričom to odôvodnil tým, že ju nevzniesol najneskôr pri prvom úkone, ktorý mu patrilo, ale že ju vzniesol len pôvodný žalovaný.

15. Dovolateľ má za to, že dovolaním napadnuté rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené. V rozsudku okresného súdu, ako aj v dovolaní napadnutom rozsudku odvolacieho súdu chýba vysporiadanie sa s elementárnymi skutočnosťami potrebnými na rozhodnutie o práve na vydanie bezdôvodného obohatenia, výške bezdôvodného obohatenia a premlčaní práva na vydanie bezdôvodného obohatenia. Žalovaný je toho názoru, že v prípade existencie paralelnej právnej úpravy rozhodných inštitútov v rôznych právnych predpisoch je súd povinný vyložiť do úvahy prichádzajúce normy oboch právnych úprav. Následne je súd povinný vysvetliť, z akého dôvodu považoval za rozhodnú tú normu, ktorú použil. Žalovaný považoval za neodôvodnený záver oboch súdov, že vzťah z bezdôvodného obohatenia medzi žalobcom a žalovaným je obchodnoprávny a že práva z neho vyplývajúce sa premlčujú v štvorročnej premlčacej dobe, pričom sa konajúce súdy nevysporiadali s ustanoveniami § 1 ods. 2 a § 107 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, ako aj s ustanoveniami § 1, § 261 a § 397 Obchodného zákonníka. Rozhodnutia súdov nižšej inštancie neobsahujú vysvetlenie, prečo považovali za rozhodné ustanovenie § 261 Obchodného zákonníka, hoci priznanie práva žalobcu vychádza z uvedeného ustanovenia. Premlčacia doba práva na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie veci bez právneho dôvodu plyní samostatne pre každý jednotlivý deň užívania veci. Premlčacia doba bezdôvodného obohatenia za prvý deň užívania začala plynúť dňa 11. júla 2012 a uplynula dňa 11. júla 2014, premlčacia doba bezdôvodného obohatenia za posledný deň užívania začala plynúť dňa 11. decembra 2014 a uplynie dňa 11. decembra 2016. Subjektívna premlčacia doba začala plynúť hneď v prvý deň vyloženia železnorudného substrátu, keďže samotný žalobca tvrdil, že o vyložení materiálu na jeho pozemku sa dozvedel hneď. Žalovaný uviedol, že vzťah medzi ním a žalobcom je vzťahom občianskoprávnym, preto nie je možné dospieť k záveru, že právo žalobcu z bezdôvodného obohatenia sa premlčuje v štvorročnej premlčacej dobe. Vzťah medzi žalobcom a žalovaným nespĺňa požiadavky vymedzené v ustanovení § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka, keďže vzťah medzi žalobcom a žalovaným nemá žiadny súvis so zabezpečovaním verejných potrieb žalovaným a ani so zabezpečovaním vlastnej prevádzky žalovaného. Žalovaný zároveň poukázal, že žiadna zo sporových strán neprejavila vôľu vstúpiť do právneho vzťahu s druhou stranou. S poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3MCdo/40/2012 žalovaný skonštatoval, že existenciu právneho vzťahu neupraveného v Obchodnom zákonníku je potrebné posudzovať podľa jeho všeobecnej úpravy, ktorou sú ustanovenia Občianskeho zákonníka, a to vrátane zániku práva domôcť sa splnenia v dôsledku vznesenia námietky premlčania.

16. Žalovaný poukázal aj na tú skutočnosť, že ani jeden z konajúcich súdov neuviedol, kedy a z akého dôvodu prestala plynúť premlčacia doba priznaného práva, pričom podľa jeho názoru vôbec nedošlo k prerušeniu jej plynutia. Prerušenie plynutia premlčacej doby totiž nastáva, ak veriteľ voči dlžníkovi riadne uplatnil v súdnom konaní priznané právo. Žalobca ako veriteľ pritom neuviedol, že požaduje zaviazat žalovaného na vydanie bezdôvodného obohatenia. V návrhu na pristúpenie ďalšieho účastníka žalobca nešpecifikoval, či sa voči ďalšiemu účastníkovi niečoho domáha. Žalovaný je toho názoru, že návrh na pristúpenie ďalšieho účastníka sa nepovažuje za úkon, s ktorým právne predpisy spájajú začiatok súdneho konania, čiže za žiadnych okolností nemôže spôsobiť prerušenie plynutia premlčacej doby, a to bez ohľadu na jeho formuláciu. Rozhodné skutočnosti žalobného návrhu musia vyplývať z úkonov žalobcu a nie z ich svojvoľného stanovenia súdom.

17. Dovolateľ v dovolaní namietal aj skutočnosť, že konajúce súdy neodôvodnili stanovenú výšku bezdôvodného obohatenia. Žalovaný namietal tú skutočnosť, že za celé žalobcom vymedzené obdobie užíval žalobcov pozemok v ploche 1 660 m². Uvedená plocha bola zameraná k 11. júlu 2014, čím je

logicky vylúčené, aby nedošlo k zmene veľkosti plochy od 11. júla 2014 do 10. decembra 2014. Za svojvoľné považuje žalovaný stanovenie výšky náhrady za užívanie 1 m² pozemku v rozhodnutí okresného súdu ako aj v dovolaní napadnutom rozsudku odvolacieho súdu. K nájmu, ktorého predmetom je užívanie veci, miesto odplaty, ktorú pri nájme predstavuje nájomné, priradili odplatu skladné. Skladné je však odplata za predmet úplne iného právneho vzťahu, ako je užívanie pozemku. Navyše súdy považovali za primeranú výšku odplaty (skladného) Železničnej spoločnosti Cargo Slovakia, a.s. v najvyťaženejšej železničnej stanici. Primeranosť použitej výšky sadzby odôvodnili súdy tiež tým, že žalobca mal uzavretú zmluvu so Železničnou spoločnosťou Cargo Slovakia, a.s. Uzavretím uvedenej zmluvy sám žalobca potvrdil, že jeho pozemok nie je možné považovať za totožný s priestorom, v ktorom Železničná spoločnosť Cargo Slovakia, a.s. uloží tovar v zmysle cenníka. Podľa žalovaného konajúce súdy ignorovali základné zásady pre stanovenie výšky bezdôvodného obohatenia pri užívaní veci bez právneho dôvodu. Vlastníkom pozemku požadované bezdôvodné obohatenie by nemalo prevyšovať výšku nájomného. Žalobca ako vlastník môže žiadať len vydanie hodnoty, ktorú užívanie veci prinieslo pre osobu, ktorá ju neoprávnene užívala. Za primeranú nie je možné považovať náhradu za užívanie žalobcovho pozemku bez právneho dôvodu, ktorá je zhodná s cenou skladného stanoveného Železničnou spoločnosťou Cargo Slovakia, a.s. v jej cenníku pri položke z miesta, a to len z dôvodu, že žalobcov pozemok má koľajnice a nachádza sa v železničnej stanici. Takúto sadzbu nie je možné považovať za primeranú, pretože je to náhrada za poskytnutie služby, nie za používanie pozemku. Výška náhrady za užívanie 1 m² pozemku bola stanovená konajúcimi súdmi svojvoľne a jej odôvodnenie je neudržateľné vzhľadom na absenciu rozumných dôvodov a odborného určenia náhrady.

18. Dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 421 C. s. p. žalovaný videl v tom, že pri stanovení dĺžky premľacej doby pri bezdôvodnom obohatení, ktoré vzniklo medzi podnikateľmi, resp. medzi podnikateľom a subjektom verejného práva vydávajú Najvyšší súd Slovenskej republiky, aj ústavný súd rozdielne rozhodnutia. K štvorročnej premľacej dobe sa priklonil Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. MOBdoV/2/2000, naopak k dvojročnej subjektívnej, resp. k trojročnej objektívnej premľacej dobe sa priklonili uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 226/2011, rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3MCdo/40/2012 a sp. zn. 7Obo/58/1999, ako aj rozsudky Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29Odo/55/2001 a sp. zn. 25Cdo/2250/2000. Žalovaný je toho názoru, že právo na vydanie bezdôvodného obohatenia nie je inštitút upravený Obchodným zákonníkom. Pred vznikom bezdôvodného obohatenia neexistoval medzi žalobcom a žalovaným žiadny právny vzťah. Bezdôvodné obohatenie nevzniklo na základe právneho vzťahu medzi žalobcom a žalovaným, ale len na základe nezmluvnej právnej skutočnosti. Nie je preto možné aplikovať rozhodnutia súdov, ktoré sa týkajú bezdôvodného obohatenia získaného prijatím plnenia z neplatného právneho úkonu, alebo prijatím plnenia z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Ak bezdôvodné obohatenie nevzniklo zo zmluvného vzťahu alebo z porušenia ustanovení Obchodného zákonníka, nie je možné aplikovať štvorročnú premľaciu dobu, ale je ho nutné považovať za občianskoprávny vzťah s tým, že rozhodná dĺžka premľacej doby je dvojročná subjektívna premľacia doba a trojročná objektívna premľacia doba.

19. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného z 23. januára 2017 navrhol podané dovolanie ako nedôvodné odmietnuť. Žalobca považuje tvrdenia žalovaného za nedôvodné, pričom z napadnutých rozhodnutí je zrejmé, že obsahujú všetky náležitosti, ktoré vyžaduje zákon a sú riadne zdôvodnené. K námietke dovolateľa, že mu súd prvej inštancie nedoručil žalobu s prílohami, uviedol, že za pôvodného žalovaného, aj za žalovaného konala pred súdom jedna osoba, a to JUDr. Y. U.. Ako nedôvodné považuje žalobca aj tvrdenie žalovaného o nevydaní uznesenia o ukončení dokazovania v zmysle § 120 ods. 4 O. s. p., nakoľko na pojednávaní uskutočnenom dňa 26. októbra 2015 po uvedení strán, že nemajú iné návrhy na doplnenie dokazovania, súd ukončil dokazovanie a poučil strany podľa ustanovenia § 120 ods. 4 O. s. p. K námietke nepríslušnosti súdu prvej inštancie žalobca uviedol, že žalovaný sa dostáva do vlastných rozporov, keď na jednej strane má byť príslušným súdom Okresný súd Banská Bystrica a na druhej strane žalovaným nemá byť Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, ale Slovenská republika. V písomnom vyjadrení z 29. apríla 2015 žalobca uviedol, že miestna príslušnosť Okresného súdu Trebišov je daná podľa ustanovenia § 85 ods. 3 O. s. p., ako ju následne posúdili aj konajúce súdy.

20. K namietanej vade podľa § 420 písm. f/ C. s. p. žalobca uviedol, že napadnuté rozhodnutie je riadne odôvodnené v súlade s ustanovením § 220 C. s. p. Podľa jeho názoru k námietke premlčania vznesenej žalovaným súd prvej inštancie uviedol, že inštitút premlčania Obchodný zákonník nepozná, pričom odkázal na ustálenú judikatúru všeobecných súdov Českej republiky, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako aj ústavného súdu. Odvolací súd sa taktiež s touto námietkou vysporiadal, keď uviedol, že súd prvej inštancie postupoval správne, ak dospel k záveru, že premlčanie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia upraveného v Občianskom zákonníku podlieha režimu Obchodného zákonníka, a teda premlčacia doba je štvorročná. Žalobca uviedol, že vzťah medzi ním a žalovaným je vzťahom obchodnoprávnym, nakoľko žalobca má postavenie podnikateľa. Pozemok užívaný žalovaným žalobca používa na podnikanie a tento pozemok patrí do objektu spoločnosti žalobcu, kde má ďalšie pozemky, budovy a sklady. Pritom podľa ustanovenia § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka sa treťou časťou zákona (obchodné záväzkové vzťahy - pozn. dovolacieho súdu) spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi štátom a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti. Za neopodstatnenú označil žalobca aj dovoláciu námietku žalovaného, podľa ktorej si žalobca proti žalovanému neuplatnil nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Zo žalobného návrhu je zrejmé, čoho sa žalobca domáha, pričom z uznesenia súdu prvej inštancie z 28. mája 2015 je zrejmé, že ním súd pripustil, aby do konania na strane žalovaného ako ďalší účastník vstúpil žalovaný Slovenská republika - Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky. K námietke žalovaného týkajúcej sa výšky bezdôvodného obohatenia, žalobca uviedol, že výšku skladného za každý začatý deň za 1 m² oprel o dôkazy vykonané súdom, a to Tarifu pre prepravu vozňových zásielok, Prepravnobstarávateľskú zmluvu č. 9021/2014 z 27. januára 2014 uzatvorenú medzi žalobcom a Železničnou spoločnosťou Cargo Slovakia, a.s. a Informáciu Železničnej spoločnosti Cargo Slovakia, a.s. o cene za uložený tovar vo voľnom priestranstve stanice podľa tarify z 20. novembra 2014. K námietke žalovaného týkajúcej sa veľkosti plochy skládky poukázal žalobca na vyjadrenie žalovaného z 3. septembra 2014, v zmysle ktorého bolo oznámené, že na základe vytýčenia autorizovaným geodetom bola plocha skládky určená vo výmere 1 660 m².

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), konajúca zamestnancom s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa (§ 429 ods. 2 písm. b/ C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) najskôr skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto mimoriadnym opravným prostriedkom (§ 419 a nasl. C. s. p.).

22. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 O. s. p.).

23. Podľa § 420 C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

24. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

25. Dovolací súd je pri rozhodovaní o mimoriadnom opravnom prostriedku viazaný jednotlivými dovolacími dôvodmi, ako ich vymedzil dovolateľ vo svojom dovolaní, pričom dovolanie je procesne prípustné iba vtedy, ak má dovolací súd tvrdené dovolacie dôvody preukázané. V dôsledku viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní dovolacími

dôvodmi. Žalovaný prípustnosť svojho dovolania vyvodil z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. a z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ C. s. p.

26. V súvislosti s kumuláciou dovolacích dôvodov podľa ustanovenia § 420 C. s. p. a podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. vo veci rozhodujúci senát najvyššieho súdu uvádza, že otázku kumulácie uvedených dovolacích dôvodov posudzoval už vo svojich skorších rozhodnutiach, a to v uznesení z 30. januára 2017, sp. zn. 3Obdo/70/2016 a uznesení z 22. februára 2017, sp. zn. 3Obdo/72/2016, pričom na záveroch vyslovených v uvedených rozhodnutiach zotrúva aj v rozhodovanej veci a v celom rozsahu na svoje skoršie rozhodnutia poukazuje.

27. V stručnosti dovolací súd uvádza, že v dovolacom konaní je za splnenia zákonných podmienok prípustná kumulácia dovolacích dôvodov v zmysle ustanovenia § 420 C. s. p. a v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p., a teda aj dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. môže byť v konkrétnom prípade kumulovaný s vymedzeným dôvodom podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. Uvedený právny názor konajúceho senátu najvyššieho súdu je odlišný od názoru vyjadreného v odbornej literatúre (viď Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. Beck: Praha, 2016, s. 1382), podľa ktorého vzhľadom na ustanovenia § 431 a § 432 C. s. p. odôvodniť prípustnosť dovolania možno výlučne s poukazom alebo na vady zmätočnosti, alebo na právne posúdenie, kumulácia oboch je neprípustná a bude viesť k odmietnutiu dovolania v zmysle § 447 písm. f/ C. s. p.

28. Ustanovenia Civilného sporového poriadku, ktoré sa vzťahujú na dovolacie konanie, výslovne neupravujú, či prichádza do úvahy súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 C. s. p., ako aj v zmysle ustanovenia § 421 C. s. p. prípadne, že kumulácia oboch je neprípustná. Dovolací súd sa napriek tomu nemôže zbaviť svojej povinnosti poskytnúť ochranu subjektívnemu právu strane a s poukazom na zákaz odmietnutia spravodlivosti (*denegatio iustitiae*) musí takú nejasnosť preklenúť výkladom. Vo veci rozhodujúci senát najvyššieho súdu je toho právneho názoru, že z textu zákona (Civilného sporového poriadku) vyplýva, že pri vymedzení dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 420 C. s. p. je možné dovolanie odôvodniť iba taxatívne uvedenými vadami zmätočnosti (písm. a/ až f/) a pri konkrétnom dovolacom dôvode v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. môže namietať podľa § 432 C. s. p. iba nesprávne právne posúdenie.

29. V zmysle ustanovenia § 440 C. s. p. je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi. Z výkladu tohto zákonného ustanovenia je zrejmé, že dovolateľ môže v dovolaní uviesť aj viaceré dovolacie dôvody, a nielen jeden konkrétny dovolací dôvod. Právna úprava pripúšťa dva dovolacie dôvody, prvý spočíva v zmätočnosti napadnutého rozhodnutia (§ 420), druhý v nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom (§ 421). Ak je rozhodnutie odvolacieho alebo prvoinštančného súdu postihnuté niektorou z väd zmätočnosti, dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie bez toho, aby sa zaoberal vecnou stránkou preskúmaného rozhodnutia. Taktiež najvyšší súd poukazuje na to, že kategorický imperatív zakladajúci povinnosť orgánov verejnej moci (vrátane všeobecných súdov) vykladať a uplatňovať zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy v súlade s ústavou vyplývajúci z čl. 152 ods. 4 ústavy je nevyhnutným predpokladom existencie materiálneho právneho štátu, neoddeliteľnou súčasťou ktorého sú také princípy ako právna istota a spravodlivosť, a vyplýva aj zo zásady, ktorou sa riadi ústavný súd, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť ale aj ústavnosť (uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 243/2012). Rovnako je nevyhnutné vziať do úvahy, že ak dovolateľ predovšetkým namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu (a spravodlivý proces), ktoré je v demokratickej spoločnosti natoľko závažné, že pri jeho výkone neprichádza do úvahy (zo strany súdov) ani jeho zužujúci výklad a ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojvoľné) obmedzenie, či dokonca popretie (viď nález ústavného súdu z 9. novembra 2016, č. k. I. ÚS 532/2016-87). Súdy sú povinné poskytovať spravodlivosť v materiálnom ponímaní a nemôžu postupovať pri rozhodovaní prísne formálne, pričom prílišný formalizmus by bol v rozpore s princípmi spravodlivosti (napr. IV. ÚS 192/08). Prílišný formalizmus pri výklade právnych noriem vedúcich k extrémne nespravodlivému záveru potom znamená porušenie základných práv (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 1735/07). Spravodlivosť je totiž kritériom ukladajúcim

každému všeobecnému súdu ústavnú povinnosť hľadať také riešenie súdnej právnej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako nesúladne s princípom spravodlivosti a popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení (m. m. I. ÚS 26/2010), vždy je potrebné vychádzať z individuálnych, teda na konkrétnych zisteniach založených rozmerov súdom prerokovanej veci. Špecifické okolnosti prípadu môžu byť komplikované a netypické, to však nezabavuje súdy urobiť všetko pre nájdenie spravodlivého riešenia, akokoľvek sa to môže javiť zložitým (I. ÚS 118/2013).

30. Zároveň ako východisko pre posúdenie otázky prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov predstavuje čl. 2 základných princípov, na ktorých je Civilný sporový poriadok postavený, tým spôsobom, že ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty (ods. 1). Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo (ods. 2).

31. Ani zo znenia ustanovenia § 447 písm. f/ C. s. p. nevyplyva, že by v prípade kumulácie dovolacích dôvodov podľa ustanovenia § 420 C. s. p. a zároveň podľa § 421 ods. 1 písm. a/ alebo b/, alebo c/ C. s. p. za predpokladu, ak sú dovolacie dôvody vymedzené v súlade s ustanovením § 431 C. s. p., resp. § 432 C.s.p., mohol dovolací súd bez ďalšieho formálne odmietnuť dovolanie s poukazom na ustanovenie § 447 písm. f/ C. s. p. Odmietnutie dovolania v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia prichádza do úvahy iba v prípade, ak dovolanie nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo že dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

32. Senát dovolacieho súdu rozhodujúci vo veci je toho názoru, že opačný prístup vylučujúci kumuláciu dovolacích dôvodov v zmysle ustanovenia § 420 C. s. p. a ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. prezentovaný v odbornej literatúre (viď bod 27 vyššie) by v konkrétnych okolnostiach rozhodovanej veci mohol predstavovať odopretie spravodlivosti strane, ktorá sa podaním dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku obsahujúceho všetky zákonom predpísané náležitosti domáhala ochrany ústavou a zákonom garantovaných práv. Akceptáciou tohto prístupu by dovolací súd nemohol revidovať závažné procesné pochybenia súdov nižšej inštancie a v konečnom dôsledku by ponechal nedotknuté také vadné rozhodnutia, ktoré sa priečia základných zásadám civilného procesu, čo je možné považovať na základe skutočností uvedených vyššie za neprípustné.

33. Odlišná situácia však môže nastať, ak dovolateľ uplatňuje popri sebe viaceré dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 C. s. p., nakoľko niektoré sú navzájom protichodné a logicky sa vzájomne vylučujú. Ak je v dovolaní namietaných viacero procesných väd zmätočnosti, je úlohou dovolacieho súdu pri posudzovaní prípustnosti podaného mimoriadneho opravného prostriedku posúdiť, či sú dovolateľom jednotlivé tvrdené vady zmätočnosti kompatibilné, alebo či sa vzájomne vylučujú. Do rozporu s účelom a zmyslom dovolacieho konania sa napríklad dostáva dovolanie v časti tvrdiacej prejednanie a rozhodovanie veci vylúčeným sudcom (§ 420 písm. e/ C. s. p.) vtedy, keď sa v dovolaní zároveň namieta, že súd vôbec nemal právomoc vec prejednať a rozhodnúť (§ 420 písm. a/ C. s. p.). Rovnaká situácia môže nastať pri argumentácii dovolateľa, ak namieta, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., pokiaľ dovolateľ súbežne namieta, že súd s ním ako s procesnou stranou nemal vôbec konať, lebo nemal procesnú subjektivitu (§ 420 písm. b/ C. s. p.), prípadne, ak dovolateľ namietal existenciu vady zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. a zároveň namietal, že ako strana sporu nemal spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za neho zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (§ 420 písm. c/ C. s. p.).

34. Rovnako odlišne od prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov podľa ustanovenia § 420 C. s. p. a podľa § 421 ods. 1 C. s. p. je potrebné posudzovať prípustnosť dovolania podaného podľa § 421 C. s. p. (dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci súdom), ak na riešenie konkrétnej právnej otázky dovolateľ kumuluje jednotlivé dovolacie dôvody v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. Ak dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci, musí dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 C. s.

p. vymedziť jednoznačne. Ak jednotlivé dovolacie dôvody dovolateľ vzájomne kumuluje, resp. iba uvedie, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil bez toho, aby jednoznačne vymedzil konkrétny dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p., je dovolanie zmätočné a vo veci je daný dôvod pre odmietnutie dovolania v zmysle ustanovenia § 447 písm. f/ C. s. p.

35. Uvedený záver vychádza z toho, že ak dovolateľ kumuluje dovolacie dôvody podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p., nie je zrejmý dovolací dôvod, keďže jednotlivé dovolacie dôvody upravené v ustanovení § 421 ods. 1 C. s. p. sa vzájomne vylučujú. Dovolateľ nemôže zároveň namietat, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (písm. a/) a že konkrétna právna otázka nebola dovolacím súdom riešená (písm. b/), resp. že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (písm. a/) a zároveň, že právna otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/), nakoľko v prípade rozdielného riešenia právnej otázky dovolacím súdom nemožno tvrdiť, že existuje ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Rovnako nemôže dovolateľ namietat, že konkrétna právna otázka nebola dovolacím súdom riešená (písm. b/) a zároveň, že právna otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/), lebo ak určitá otázka nebola predmetom dovolacieho prieskumu, nemôže byť dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, čo spôsobuje zmätočnosť podaného dovolania.

36. Dovolací súd vzhľadom na vyššie uvedené (viď body 34 a 35) konštatuje, že v rozhodovanej veci nie je daná prípustnosť dovolania žalovaného v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p., nakoľko v danej veci dovolateľ nevymedzil (jeden) konkrétny dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p., ale dovolací dôvod vymedzil ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/, b/ aj c/ C. s. p. V tejto časti nebolo možné z uvedených dôvodov podrobiť napadnutý rozsudok odvolacieho súdu dovolaciemu prieskumu.

37. Prípustnosť dovolania v rozhodovanej veci s poukazom na vymedzený dovolací dôvod a viazanosťou dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) môže byť daná iba v prípade, ak bolo konanie pred odvolacím súdom postihnuté dovolateľom namietanou vadou v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.

38. Pokiaľ ide o dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., dovolateľ ho vidí v tom, že súd prvej inštancie mu nedoručil žalobu s prílohami, zápisnice z pojednávania uskutočnených predtým, než sa žalovaný stal stranou sporu, ani ďalšie podania žalobcu, že súd prvej inštancie okrem výsluchu strán nevykonal žiadny dôkaz, nepoučil strany podľa ustanovenia § 120 ods. 4 O. s. p. a že konajúce súdy nedali odpovede na zásadné otázky podstatné pre rozhodnutie vo veci vznesené žalovaným v priebehu konania.

39. Uvedený dovolací dôvod je úzko prepojený s porušením práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a s porušením práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a k jeho naplneniu dochádza, ak odvolací súd (prípadne súd prvej inštancie a k jeho odstráneniu nedošlo v odvolacom konaní) zasiahol do ústavou, resp. dohovorom garantovaných práv dovolateľa, čím mu bolo znemožnené domáhať sa práva na súdnu ochranu prostriedkami, ktoré mu zákon (Civilný sporový poriadok, resp. do 30. júna 2016 Občiansky súdny poriadok) priznáva. Zároveň dovolací súd uvádza, že dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. je vymedzený širšie, ako tomu bolo v prípade dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. účinného do 30. júna 2016. Uvedené vyplýva zo skutočnosti, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že vada konania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 261/06). To však, ako už ústavný súd spresnil (II. ÚS 148/09), neznamená, že by vždy zároveň platil aj opak“ (viď aj uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 481/2011 a uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/145/2012 a 3Cdo/165/2011).

40. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu uvedený v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je

i zákonom relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu alebo inú právnu ochranu (I. ÚS 26/1994). Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces.

41. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti opakovane skonštatoval, že ak všeobecný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nedá odpovede na zásadné otázky podstatné pre rozhodnutie vo veci a nevysporiada sa so zásadnou argumentáciou sporovej strany, je takéto rozhodnutie nezlučiteľné s ústavne garantovaným právom na súdnu a inú právnu ochranu uvedený v čl. 46 ods. 1, resp. s právom na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru (viď napr. I. ÚS 317/2015, II. ÚS 578/2015, III. ÚS 627/2015). Rovnako je preto možné skonštatovať, že ak odvolací súd nedá odpovede na zásadné otázky podstatné pre rozhodnutie vo veci a nevysporiada sa so zásadnou argumentáciou odvolateľa, je naplnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.

42. Za porušenie práva na spravodlivý proces sa považuje v zmysle rozhodovacej činnosti ústavného súdu aj situácia, ak všeobecný súd svoje rozhodnutie riadne neodôvodní a nevysporiada sa so všetkými relevantnými námietkami uplatnenými sporovými stranami, a to spôsobom zodpovedajúcim miere ich závažnosti. V takom prípade všeobecný súd svojim postupom založí nepreskúmateľnosť ním vydaného rozhodnutia, a spravidla tak aj jeho protiústavnosť. Ak nie sú totiž zrejmé dôvody toho - ktorého rozhodnutia, svedčí to o ľubovôli v súdnom rozhodovaní, pričom zásada právneho štátu ľubovôľu v rozhodovaní orgánov verejnej moci zakazuje; len vecne správne rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie, naplnia - ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“ - ústavné kritéria vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy. Podobne ako v skutkovej oblasti, aj v oblasti nedostatočne vyloženej a zdôvodnenej právnej argumentácie (subsumpcia skutkového stavu pod zvolené právne normy) nastávajú obdobné následky vedúce k neúplnosti a hlavne k nepresvedčivosti rozhodnutia, čo je však v rozpore nielen s požadovaným účelom súdneho konania, ale tiež aj so zásadami spravodlivého procesu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Porušením práva na spravodlivý proces môže byť aj situácia, keď v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, eventuálne alebo tým skôr - pokiaľ ich strana namietala, no napriek tomu ich všeobecný súd náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil bez toho, že by napr. dodatočným spôsobom odôvodnil ich bezvýznamnosť či irelevantnosť. Pokiaľ všeobecný súd postupuje takto, dopúšťa sa okrem iného i ľubovôle zakázanej v čl. 2 ods. 2 ústavy (viď nález ústavného súdu z 3. októbra 2012, č. k. I. ÚS 33/2012-25).

43. Obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu je aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci (viď nález ústavného súdu z 13. septembra 2016, č. k. III. ÚS 250/2016-28).

44. Porušenie základných práv môže znamenať aj svojvôľu pri aplikácii (napr. nerešpektovanie kogentnej normy) alebo interpretácii, ktorá je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (napr. prílišný právny formalizmus), potom znamenajú porušenie základných práv a slobôd jednotlivca. Nesprávna aplikácia právneho predpisu môže byť dôvodom na zrušenie rozhodnutia súdu, pokiaľ by šlo o aplikáciu zjavne svojvoľnú, argumentačne vybudovanú bez presvedčivého a racionálneho logického odôvodnenia, teda objektívne neakceptovateľnú (viď nález ústavného súdu zo 14. septembra 2016, č. k. I. ÚS 357/2016-23).

45. Ako vyplýva z rozhodovacej činnosti ústavného súdu (viď body 42, 43 a 44 vyššie), za porušenie práva na spravodlivý proces a za naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. je potrebné považovať nielen porušenie povinnosti konajúceho súdu svoje rozhodnutie náležite odôvodniť, ale aj prípad, kedy súd uskutoční výklad právneho predpisu na zistený skutkový stav veci,

ktorý je ústavne nesúladný, svojvoľný a bez presvedčivého a racionálneho logického odôvodnenia. Tento dovolací dôvod je naplnený aj v tom prípade, keď určité skutočnosti v konaní strana namietala, avšak pri hodnotení skutkových zistení súdom tieto náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil bez toho, že by napr. dodatočným spôsobom odôvodnil ich bezvýznamnosť, či irelevantnosť.

46. Dovolací súd vyhodnotil dovolacie námietky žalovaného smerujúce voči postupu súdu prvej inštancie, ktorý mu podľa jeho názoru nedoručil žalobu s prílohami ani ďalšie podania žalobcu, neumožnil mu navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom a ktorý podľa názoru dovolateľa nevykonal dokazovanie (okrem výsluchu strán) a nepoučil strany podľa ustanovenia § 120 ods. 4 O. s. p. (viď bod 13 vyššie) ako čiastočne dôvodné. Ako neopodstatnené vyhodnotil dovolací súd tvrdenie žalovaného, že súd prvej inštancie nepoučil strany podľa ustanovenia § 120 ods. 4 O. s. p. Zo zápisnice o pojednávaní z 26. októbra 2015 vyplýva, že súd prvej inštancie poučil strany podľa ustanovenia § 120 ods. 4 O. s. p. (č. l. 250 spisu). Naopak z obsahu súdneho spisu má dovolací súd za preukázané, že súd prvej inštancie žalovanému napriek zákonnej povinnosti (viď ustanovenie § 114 ods. 2 O. s. p. účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie) nedoručil žalobu a ani ďalšie procesné vyjadrenia, ktoré tvorili súčasť súdneho spisu pred tým, než sa žalovaný stal stranou v predmetnom spore. Je pritom irelevantné tvrdenie žalobcu, že za pôvodného žalovaného a za žalovaného konala tá istá osoba. Uvedená skutočnosť nezbavovala súd prvej inštancie svojej zákonnej povinnosti doručiť žalovanému žalobu a ďalšie procesné vyjadrenia žalobcu. Dovolací súd sa nestotožňuje ani s tvrdením žalobcu, že na otázku súdu sa mal žalovaný vyjadriť tým spôsobom, že nie je potrebné doručovať žalobu, prípadne iné vyjadrenia žalobcu. Dovolací súd môže pri posudzovaní uvedenej dovolacej námietky vychádzať výlučne z obsahu súdneho spisu. Zo zápisnice o pojednávaní z 26. októbra 2015 ako jediného pojednávania uskutočneného za prítomnosti žalovaného uvedená skutočnosť nevyplyva. Taktiež súd prvej inštancie nedoručil žalovanému ani záverečný návrh žalobcu z 26. októbra 2015, pričom argumentáciu žalobcu z uvedeného vyjadrenia súd prvej inštancie prebral do písomného vyhotovenia rozsudku. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že súd prvej inštancie doručil žalovanému iba čiastočné späťvzatie žalobcu a listinný dôkaz - list žalovaného z 3. septembra 2014.

47. Uvedeným postupom súd prvej inštancie porušil princíp rovnosti zbraní, ktorý predstavuje jednu z črt širšieho ponímania spravodlivého procesu a vyžaduje, aby každá strana mala primeranú možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do zjavnej nevýhody voči oponentovi. Uvedené znamená, že procesná strana musí mať rovnakú možnosť hájiť svoje záujmy a žiadna z nich nesmie mať podstatnú výhodu voči protistrane [viď rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Delcourt proti Belgicku z roku 1970, Nideröst-Huber proti Švajčiarsku z roku 1997, Gaspari proti Slovinsku z roku 2009, Hudáková a ďalší proti Slovenskej republike z 27. apríla 2010 (sťažnosť č. 23083/05) a Trančíková proti Slovenskej republike z 13. januára 2015 (sťažnosť č. 17127/12), ako aj nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 168/2012].

48. Porušenie princípu rovnosti zbraní znamená, že „vadným“ postupom súdu sa jedna sporová strana dostáva do nevýhodnejšieho postavenia v porovnaní so stranou vystupujúcou v opačnom procesnom postavení. Dotknutá strana v dôsledku tohto postupu súdu nemá v porovnaní s protistranou možnosť byť pred rozhodnutím súdu oboznámená so všetkými skutočnosťami, ktoré boli podkladom pre samotné rozhodnutie a nemá možnosť ovplyvniť rozhodnutie súdu vyvrátením argumentov, ktoré súdu uviedla protistrana. Týmto vadným postupom súdu prvej inštancie, ktorý neodstránil ani odvolací súd na základe podaného odvolania, sa žalovanému ako sporovej strane znemožnila realizácia procesných práv, ktoré mu zákon priznáva, čo má za následok nielen porušenie práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a porušenie práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru), ale aj naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.

49. K námietke žalovaného, že súd prvej inštancie mu neumožnil navrhovať dôkazy a neumožnil mu vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom dovolací súd uvádza, že súd prvej inštancie nevykonal vo veci žiadne dokazovanie. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní (§ 122 ods. 1 O. s. p., resp. § 188 ods. 1 C. s. p. účinného od 1. júla 2016). Za dôkaz

môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch strán (§ 125 O. s. p., obdobne aj ustanovenie § 187 ods. 2 C. s. p. účinného od 1. júla 2016). Na pojednávaní uskutočnenom dňa 26. októbra 2015 sa k veci vyjadrovali len zástupcovia strán. Vyjadrenia, resp. prednesy zástupcov strán zákon nepovažuje za dôkazný prostriedok. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku síce uviedol, že vykonal dokazovanie výsluchom strán a listinnými dôkazmi. Zo zápisnice o pojednávaní z 26. októbra 2015 však vyplýva, že súd prvej inštancie neuskutočnil výsluch strán v súlade s ustanovením § 131 O. s. p. Rovnako súd prvej inštancie nevykonával listinné dôkazy v súlade so zákonom. Podľa ustanovenia § 129 ods. 1 O. s. p. účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie sa dôkaz listinou vykonával tak, že samosudca na pojednávaní listinu alebo jej časť prečítal alebo oboznámil jej obsah. Uvedené neplatilo, ak súd vo veci nenariadil pojednávanie, alebo ak listina bola všetkým účastníkom doručená alebo ak listina, prípadne jej obsah neboli protistranou spochybnené. Zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 26. októbra 2015 má dovolací súd za preukázané, že vo veci konajúci súd prvej inštancie neoboznámil strany s listinnými dôkazmi, resp. ich obsahom, pričom sa na ne v rozsudku z 9. novembra 2015, č. k. 6Cb 2/2015340 súd prvej inštancie odvolával. Pritom nebola splnená ani výnimka uvedená v ustanovení § 129 ods. 1 O. s. p., nakoľko súd prvej inštancie nedoručil žalovanému žalobu s listinnými dôkazmi predloženými žalobcom ako prílohami (viď bod 46 vyššie).

50. Naznačené pochybenia súdu prvej inštancie pri (ne)vykonávaní dokazovania sú o to výraznejšie, keďže súd prvej inštancie nepostupoval v súlade s ustanovením § 118 ods. 2 a ods. 4 O. s. p. účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie. V zmysle ustanovenia § 118 ods. 2 O. s. p. bolo povinnosťou súdu prvej inštancie podľa doterajších výsledkov konania uviesť, ktoré právne významné skutkové tvrdenia strán považuje za zhodné, ktoré právne významné skutkové tvrdenia zostali sporné a ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané a ktoré dôkazy súd nevykoná, aj keď ich strany navrhli. Postup v zmysle ustanovenia § 118 ods. 2 O. s. p. predstavoval dôsledné uplatňovanie zásady hospodárnosti konania. Bolo povinnosťou súdu svoju právnu argumentáciu stručne zhodnotiť. Stranám mala byť zabezpečená možnosť reagovať na právny názor súdu tak, že sa pokúsia tento predbežný právny názor súdu vyvrátiť alebo naopak svojimi tvrdeniami podporiť. Účelom tohto ustanovenia bolo aj to, že malo zabrániť tzv. prekvapivým súdnym rozhodnutiam, kedy rozhodnutie vo veci samej a jeho právne odôvodnenie nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. V nedodržaní postupu podľa § 118 ods. 2 O. s. p., ku ktorému došlo vo veci, treba vidieť procesnú nesprávnosť, ktorá so zreteľom na individuálne okolnosti preskúmvanej veci (II. ÚS 261/06) viedla k zmareniu účelu sledovaného týmto zákonným ustanovením a neprispela k predvídateľnosti postupu a rozhodnutia súdu (obdobne aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3MCdo/18/2010). Zároveň podľa § 118 ods. 4 O. s. p. bol súd povinný pred skončením pojednávania vyzvať strany, aby zhrnuli svoje návrhy, vyjadrili sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci.

51. Obsah zápisnice o pojednávaní zo dňa 26. októbra 2015 (č. l. 246-250 spisu) nedáva podklad pre záver, že súd prvej inštancie dôsledne postupoval podľa ustanovení § 118 ods. 2 a ods. 4 O. s. p. Súd mal pritom povinnosť oboznámiť sporové strany na pojednávaní s predbežným zhrnutím sporných a nesporných skutkových okolností a tiež s predbežným právnym názorom súdu na rozhodovanú vec a zároveň umožniť stranám vyjadriť sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci.

52. Vzhľadom na vyššie uvedené vady (viď body 49, 50 a 51), ktorých sa dopustil súd prvej inštancie a ktoré na základe podaného odvolania neodstránil ani odvolací súd, dovolací súd konštatuje, že postupom konajúcich súdov bola žalovanému znemožnená realizácia procesných oprávnení, ktoré mu priznával zákon, v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

53. Vo vzťahu k ostatným dovolacím námietkam s ohľadom na charakter rozhodovanej veci, rozhodnutia súdov nižšej inštancie, ako aj obsah dovolania žalovaného dovolací súd uvádza, že bezdôvodné obohatenie ako právny inštitút je upravené výlučne v Občianskom zákonníku. Obchodný zákonník neobsahuje osobitnú úpravu bezdôvodného obohatenia v obchodnoprávných vzťahoch, preto sa aj na bezdôvodné obohatenie, ktoré má svoj pôvod v obchodnoprávných vzťahoch, použije právna

úprava obsiahnutá v ustanovení § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka. Pokiaľ však ide o otázku premlčania, odlišne plyní premlčacia doba v prípade nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia v občianskoprávných vzťahoch (§ 107 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka) a odlišne plyní premlčacia doba v prípade nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia vzniknutého z obchodných záväzkových vzťahov (§ 397 Obchodného zákonníka). S poukazom na citované rozhodnutia ústavného súdu (viď body 42, 43 a 44 vyššie) odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu vo veci musí dať jednoznačnú odpoveď na otázku, na základe akej skutkovej podstaty sa žalobca domáha nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka), ako aj na skutočnosť, aký charakter má právny vzťah medzi stranami, na základe ktorého vznikol nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, pričom súd musí vziať do úvahy, že vznikom nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia vzniká osobitný záväzkový právny vzťah (tzv. kvázideliktálny záväzkový vzťah). Zároveň musí súd v odôvodnení svojho rozhodnutia dať jednoznačnú odpoveď na to, ako sa vysporiadal s podstatnou procesnou obranou žalovaného, či už pri posúdení uplatnenej výšky bezdôvodného obohatenia, alebo pri posúdení vznesenej námietky premlčania, vzťahujúcou sa na rozhodovanú vec, a prečo sa s touto procesnou obranou nestotožnil. Iba také súdne rozhodnutie možno považovať za súladné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. s čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ak tieto vlastnosti rozsudky konajúcich súdov nemajú a neposkytujú odpoveď na vyššie uvedené otázky, je konanie odvolacieho súdu (prípadne aj súdu prvej inštancie) zaťažené vadou zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., keďže svojim nesprávnym postupom znemožnil súd strane realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

54. Vzhľadom na vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. dovolací súd posudzoval odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu spolu s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, nakoľko obidve rozhodnutia predstavujú jeden celok, ako to vyplýva aj z ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09, IV. ÚS 489/2011). Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak súdu prvej inštancie, ako aj súdu odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania.

55. Dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo sporovej strany na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Kraska proti Švajčiarsku z 29. apríla 1993, nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 410/06). Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená v ustanovení § 220 ods. 2 C. s. p. (ustanovenie § 157 ods. 2 O. s. p. účinného v čase rozhodovania okresného aj krajského súdu). Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní [§ 378 ods. 1 C. s. p. a § 393 ods. 2 C. s. p. (ustanovenie § 211 ods. 2 O. s. p. účinného v čase rozhodovania odvolacieho súdu)]. Podľa § 157 ods. 2 O. s. p. bolo povinnosťou súdu v odôvodnení rozsudku uviesť, čoho sa žalobca domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadrili žalovaní 1/ a 2/, stručne, jasne a výstižne vysvetliť, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Povinnosťou súdu bolo dbať na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Odvolací súd je v odôvodnení svojho rozhodnutia povinný zhrnúť podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán v odvolacom konaní, zistený skutkový stav a svoje právne posúdenie veci (viď ustanovenie § 393 ods. 2 C. s. p.).

56. V rámci posudzovania prípustnosti dovolateľom vymedzeného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ C. s. p. v nadväznosti na závery vyslovené v rozsudkoch okresného súdu, aj krajského súdu a najvyšší súd poukazuje na nález ústavného súdu z 26. augusta 2015, č. k. I. ÚS 184/2015-35, podľa ktorého porušením práva na spravodlivý proces je aj situácia, keď všeobecné súdy nesprávne aplikujú kogentnú právnu normu, či už podľa Občianskeho zákonníka, alebo Obchodného zákonníka, takú povahu majú aj ustanovenia o bezdôvodnom obohatení (bod 12.1 nálezu). Ústavný súd dlhodobo zastáva názor, že jedným z princípov predstavujúcich neopomenuteľnú súčasť práva na spravodlivý proces, je aj povinnosť súdov svoje rozhodnutie riadne odôvodniť, pričom sa musia vysporiadať s námietkami

uplatnenými účastníkmi konania, a to spôsobom zodpovedajúcim miere ich závažnosti. Pokiaľ si súdy túto zákonnú povinnosť nesplnia, a to jednak tým, že sa zistenými skutočnosťami alebo tvrdenými námietkami nezaoberali vôbec, alebo sa s nimi vysporiadali nedostatočným spôsobom (povrchne, či všeobecne), založili tým nepreskúmateľnosť nimi vydaných rozhodnutí. Takýto postup nemožno akceptovať preto, lebo by znamenal otvorenie cesty k potenciálnej ľubovôli v rozhodovaní, a znamenal by tak porušenie ústavného zákazu výkonu ľubovôle súdmi (bod 13.1 nález).

57. Najvyšší súd uvádza, že vo veci konajúce súdy sa uvedenými zásadami neriadili, a to tak vo vzťahu k premlčaniu žalobcom uplatneného nároku, vo vzťahu k uplatneniu nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanému, ako aj vo vzťahu k výške uplatneného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia.

58. Okresný súd a aj krajský súd svoje rozsudky postavili výlučne na argumentácii žalobcu, ktorú prevzali do odôvodnenia rozhodnutí, pričom na vec neaplikovali relevantné zákonné ustanovenia a žiadnym spôsobom neprihliadli na zásadnú procesnú obranu žalovaného, v dôsledku čoho sú ich rozhodnutia arbitrárne a svojvoľné. Zároveň rozsudky súdov obsahujú vzájomne si odporujúce skutočnosti, čo zakladá okrem arbitrárnosti aj ich zmätočnosť.

59. Z odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie ani z rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva, na základe akých skutočností posúdili právny vzťah medzi žalobcom a žalovaným ako obchodný záväzkový vzťah, pričom uvedená otázka bola pre rozhodnutie o námietke premlčania vznesenej žalovaným rozhodujúca. Súd prvej inštancie uviedol (strana 11 rozsudku súdu prvej inštancie), že podľa § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka, v zmysle ktorého ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Inštitút premlčania bezdôvodného obohatenia Obchodný zákonník nepozná. Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia je inštitútom, ktorý komplexne upravuje Občiansky zákonník. Nemôže preto platiť, že plnenie bez právneho dôvodu spadá pod všeobecnú štvorročnú premlčaciu dobu, ale naopak Obchodným zákonníkom nie je upravené vôbec, a preto platí úprava ustanovenia § 107 Občianskeho zákonníka. Súd sa touto otázkou premlčania zaoberal a pri bezdôvodnom obohatení je toho názoru, že nárok žalobcu premlčaný nie je. Predovšetkým vychádzal z názorov súdnej praxe vo vzťahu k premlčaniu bezdôvodného obohatenia v obchodných záväzkových vzťahoch, ktoré boli zjednotené v Českej republike judikátom RC 26/2004, ktorý otázku premlčania práva na vydanie bezdôvodného obohatenia podriadil celkom úprave Obchodného zákonníka. Tento právny názor bol potvrdený nálezom ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 214/04 a následne z neho vychádzal aj najvyšší súd vo svojej ďalšej rozhodovacej praxi. Bol ustálený názor, podľa ktorého nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v obchodnoprávných vzťahoch sa premlčuje v štvorročnej premlčacej dobe. Ďalej súd prvej inštancie poukázal na uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 226/2011, podľa ktorého sa posudzovanie bezdôvodného obohatenia bude riadiť Občianskym zákonníkom, ale premlčanie práv z bezdôvodného obohatenia bude podliehať iným pravidlám, v režime Obchodného zákonníka. Z citovaného rozhodnutia ústavného súdu vychádzal aj najvyšší súd vo svojej ďalšej rozhodovacej praxi. Vychádzajúc z uvedeného súd je toho názoru, že premlčacia doba je štvorročná a nárok žalobcu premlčaný nie je.

60. K odvolacím námietkam žalovaného odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie postupoval správne, a to v súlade s nálezom ústavného súdu uvedeným v odôvodnení napadnutého rozsudku, teda že premlčanie práv na vydanie bezdôvodného obohatenia upraveného v Občianskom zákonníku podlieha režimu Obchodného zákonníka a teda premlčacia doba je štvorročná.

61. Dovolací súd v prvom rade poukazuje na zmätočnosť odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vo vzťahu k námietke premlčania vznesenej žalovaným, kde v rámci jedného odseku na strane 11 najprv uviedol, že na vydanie bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu nemožno aplikovať štvorročnú premlčaciu dobu podľa Obchodného zákonníka, ale použije sa právna úprava v zmysle ustanovenia § 107 Občianskeho zákonníka, a následne skonštatoval, že premlčacia doba v rozhodovanej veci je štvorročná (v zmysle právnej úpravy obsiahnutej v Obchodnom zákonníku - pozn. dovolacieho súdu). Túto zmätočnosť pritom neodstránil ani odvolací súd, ktorý považoval spôsob, akým sa súd

prvej inštancie vysporiadal so vznesenou námietkou premĺčania, za vecne správny.

62. Najvyšší súd dáva do pozornosti, že predmetom konania je vydanie bezdôvodného obohatenia ako majetkového prospechu žalovaného získaného plnením bez právneho dôvodu. Z uvedeného je zrejmé, že medzi žalobcom a žalovaným neexistoval žiadny právny vzťah. Dovolací súd v tejto súvislosti dáva za pravdu dovolateľovi, že rozhodnutia súdov nižšej inštancie neobsahujú žiadne vysvetlenie, prečo považovali za rozhodné ustanovenie § 261 Obchodného zákonníka, hoci priznanie práva žalobcu vychádza z uvedeného ustanovenia. Právnu úpravu premĺčania upravenú v ustanovení § 387 a nasl. Obchodného zákonníka, pokiaľ ide o nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, je možné aplikovať len v prípade, ak právny vzťah medzi stranami, z ktorého nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia vznikol, má charakter obchodného záväzkového vzťahu v zmysle ustanovenia § 261 a nasl. Obchodného zákonníka. Ak uvedená podmienka splnená nie je, možno na uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia aplikovať výlučne právnu úpravu Občianskeho zákonníka, a to nielen pokiaľ ide o vznik nároku (§ 451 a nasl. Občianskeho zákonníka), ale aj pokiaľ ide o premĺčanie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 107 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka).

63. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a ani z odôvodnenia rozsudku prvej inštancie nevyplýva žiadna skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné posúdiť právny vzťah medzi žalobcom a žalovaným ako obchodný záväzkový vzťah, a ktorá by odôvodňovala aplikáciu ustanovenia § 397 Obchodného zákonníka upravujúceho štvorročnú premĺčaciu dobu. Pre uplatnenie ustanovenia § 397 Obchodného zákonníka nepostačuje tá skutočnosť, že žalobca má postavenie podnikateľa, ako to mylne uvádza žalobca vo vyjadrení k dovolaniu, a to ani v prípade, ak pozemok, ktorý užíval žalovaný bez právneho dôvodu, slúži žalobcovi na vykonávanie podnikateľskej činnosti. Z nálezu ústavného súdu z 13. decembra 2005, sp. zn. IV. ÚS 214/04, z ktorého vychádzal pri svojom rozhodovaní súd prvej inštancie, vyplýva, že v obchodných záväzkových vzťahoch sa pri posúdení premĺčania nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia aplikuje všeobecná štvorročná premĺčacia doba. Pokiaľ ide o uznesenie ústavného súdu zo 16. júna 2011, č. k. I. ÚS 226/2011-11 citované v rozsudku okresného súdu, dovolací súd uvádza, že súd prvej inštancie nevychádzal zo záverov ústavného súdu, ale do odôvodnenia svojho rozsudku prevzal ako záver ústavného súdu argumentáciu sťažovateľov obsiahnutú v ústavnej sťažnosti, pričom ústavný súd v predmetnej veci odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov ako zjavne neopodstatnenú.

64. Odôvodnenia rozhodnutí okresného a krajského súdu nedávajú odpovede na relevantné námietky žalovaného vo vzťahu k námietke premĺčania žalobcovho nároku vznesené už v priebehu konania pred súdom prvej inštancie, v odvolaní a následne, ktoré boli zopakované v dovolaní. Zároveň dovolací súd konštatuje, že z odôvodnenia rozhodnutí konajúcich súdov nie je zrejmý záver o posúdení právneho vzťahu medzi žalobcom a žalovaným, z ktorého vznikol žalobcov nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, ako obchodného záväzkového vzťahu (viď body 62 a 63 vyššie). K porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces došlo okrem nevysporiadania sa s podstatnými námietkami žalovaného a vnútornej rozporuplnosti odôvodnení rozsudkov okresného a krajského súdu, aj tým, že nesprávne aplikovali kogentnú právnu normu upravujúcu premĺčanie nároku žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 397 Obchodného zákonníka resp. § 107 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka). Dovoláním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie preto vykazujú také nedostatky, že sú právne neudržateľné, čím došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.

65. Dovolateľ v dovolaní opodstatnene namieta, že ani jeden z konajúcich súdov neuviedol, či, resp. kedy sa žalobca domáhal voči žalovanému, t. j. Slovenskej republike vydania bezdôvodného obohatenia. Uvedená skutočnosť je pritom rozhodujúca aj pre plynutie premĺčacej doby žalobcovho nároku, resp. prerušenia jej plynutia. Okresný súd iba poukázal na návrh žalobcu na pristúpenie ďalšieho účastníka konania na strane žalovaného (Slovenskej republiky), ktorému bolo vyhovené uznesením súdu prvej inštancie v spojení s potvrdzujúcim uznesením odvolacieho súdu z 21. augusta 2015, sp. zn. 2Cob/145/2015 a na uznesenie súdu prvej inštancie zo 6. júla 2015, sp. zn. 6Cb/2/2015, ktorým okresný súd vyhovel čiastočnému späťvzatiu a konanie voči pôvodnému žalovanému (Finančnému riaditeľstvu

Slovenskej republiky) zastavil. Odvolací súd sa uvedenou podstatnou námietkou žalovaného vôbec nezaoberal a iba uviedol, že otázkou zámeny účastníkov konania sa v tomto štádiu konania nezaoberal, pretože predmetom odvolacieho konania nie je preskúmanie právoplatného rozhodnutia o zámene účastníkov konania. Uvedený záver odvolacieho súdu je pritom aj zmätočný, nakoľko nemá oporu v obsahu súdneho spisu. V prebiehajúcom konaní nebolo rozhodované o zámene účastníkov konania, ale inštitút zámeny podľa § 95 ods. 4 O. s. p. žalobca pre nesúhlas pôvodného žalovaného obišiel návrhom na pristúpenie ďalšieho účastníka na strane žalovaného (§ 92 ods. 1 O. s. p.) a čiastočným späťvzatím žaloby voči pôvodnému žalovanému (§ 96 ods. 1 O. s. p.), ktorým súd prvej inštancie vyhovel.

66. Najvyšší súd dáva do pozornosti, že žalobca v návrhu na pripustenie ďalšieho účastníka na strane žalovaného z 29. apríla 2015 nenavrhol zmenu žaloby, ktorou by si žalobou uplatnený nárok uplatňoval nielen proti pôvodnému žalovanému (Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky), ale aj voči novému žalovanému (Slovenskej republike), ako to správne namietal žalovaný. Pristúpenie ďalšieho žalovaného do konania má za následok odlišné právne následky, ako je tomu v prípade zámeny, resp. zmeny sporovej strany, kedy právne účinky spojené s podaním žaloby zostávajú zachované a vstupujúci subjekt ex lege prijíma stav konania, ktorý bol ku dňu jeho vstupu. Keďže odôvodnenie rozhodnutí konajúcich neobsahuje uvedenie, odkedy (resp., či vôbec) sa žalobca domáha voči žalovanému vydania bezdôvodného obohatenia, sú ich rozhodnutia nepreskúmateľné. Rozsudok okresného súdu ani rozsudok krajského súdu taktiež neobsahujú záver, kedy začala plynúť premlčacia doba vo vzťahu k žalobcom uplatnenému nároku, ani kedy došlo k prerušeniu plynutia premlčacej doby vo vzťahu k žalovanému. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na rozsudok odvolacieho súdu z 28. júna 2016 (strana 9), z ktorého je zjavné, že odvolací súd si bol vedomý skutočnosti, že nie je vo veci ustálené, kedy si žalobca voči žalovanému uplatnil nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Napriek tomu odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie len vo výroku o uložení povinnosti zaplatiť úrok z omeškania zo žalovanej sumy.

67. Dovolací súd považuje za dôvodné dovolanie žalovaného aj pokiaľ ide o stanovenú výšku bezdôvodného obohatenia.

68. Odvolací súd sa žiadnym spôsobom nezaoberal s podstatnými odvolacími námietkami žalovaného založenými na tom, že nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia nie je možné odvíjať od výšky skladného podľa Tarify pre prepravu vozňových zásielok Železničnej spoločnosti Cargo Slovakia, a.s., nakoľko žalobca nikdy neuskladňoval pre žalovaného žiadny tovar a žalovaný ani nikdy nevyužíval jeho služby súvisiace so skladovaním. Rovnako sa odvolací súd nevysporiadal s odvolacou argumentáciou žalovaného v tom smere, že výšku bezdôvodného obohatenia spočívajúceho v užívaní nehnuteľností bez právneho dôvodu možno určiť peňažnou čiastkou, ktorá zodpovedá čiastkam vynakladaným obvykle v danom mieste a čase na užívanie obdobných nehnuteľností, spravidla formou nájmu. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí iba všeobecne skonštatoval, že čo sa týka výšky bezdôvodného obohatenia, pri určení výšky súd prvej inštancie postupoval správne, pretože podľa predložených dôkazov je výpočet primeraný bezdôvodnému užívaniu nehnuteľnosti žalobcu v čase, keď žalovaný bez právneho titulu nehnuteľnosť užíval. Okresný súd vo svojom rozsudku uviedol, že výška náhrady musí zodpovedať hospodárskej hodnote bezdôvodného obohatenia v čase, kedy bolo získané. Je preto potrebné vychádzať z obvyklých cenových relácií v tom čase, prípadne cien stanovených ku dňu nadobudnutia bezdôvodného obohatenia. Žalobca oprávnene opiera svoj nárok o tarifu pre prepravu vozňových zásielok, ktorá má všeobecnú záväznú platnosť, lebo je zverejnená na webovej stránke Železničnej spoločnosti Cargo Slovakia, a.s. bolo preukázané, že sa jedná o dopĺňujúce poplatku, a že za 1 m² sa za každý deň platí 0,51 eur, a to za tovar uložený na voľnom priestranstve stanice. Cenu skladného za uloženie tovaru na voľnom priestranstve stanice stanovila Železničná spoločnosť Cargo Slovakia, a.s. Námietka žalovaného, že by sa mal nárok žalobcu odvíjať od obvyklej ceny nájmu pozemku v danom mieste a čase, je neprijateľná. Pozemok žalobcu sa nachádza v priestranstve železničnej stanice na východnej rampe vedľa železničnej trate, kde je vybudovaná rampa. Preto je nemožné, aby sa porovnávala cena nájmu iného pozemku v katastrálnom území S., ktorý sa nenachádza v priestranstve železničnej stanice, na ktorý nevedie železničná trať, a kde nie je rampa na pohybovanie mechanizmov, ktoré by mohli vyložiť tovar zo železničných vagónov.

69. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu ani z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nie je zrejmé, na základe akých skutočností a postupov bola určená výška priznaného bezdôvodného obohatenia. Závery okresného súdu a aj krajského súdu sú nelogické, neodôvodnené a nepreskúmateľné, nakoľko obsahom odôvodnenia rozhodnutí súdov nižšej inštancie je výlučne prevzatá argumentácia žalobcu z jeho jednotlivých procesných vyjadrení bez logického vysvetlenia o aplikácii tejto argumentácie na rozhodovanú vec s ohľadom na procesnú obranu žalovaného.

70. Okresný súd žiadnym spôsobom neuviedol, v čom vidí všeobecnú záväznosť Tarify pre prepravu vozňových zásielok Železničnej spoločnosti Cargo Slovakia, a.s. ako subjektu súkromného práva - obchodnej spoločnosti a jej aplikáciu na rozhodovanú vec. Predmetná tarifa môže byť záväzná v zmluvných vzťahoch, v ktorých vystupuje ako zmluvná strana Železničná spoločnosť Cargo Slovakia, a.s., avšak v zmysle rozhodnutí konajúcich súdov má byť záväzná aj pre žalovaného bez toho, aby tento svoj záver zdôvodnil. Zároveň podľa názoru najvyššieho súdu je záver súdu prvej inštancie o náhrade za užívanie nehnuteľnosti žalobcu žalovaným bez právneho dôvodu vo výške ceny skladného podľa uvedenej tarify nelogický, svojvoľný a arbitrárny, pričom odporuje aj tvrdeniu súdu prvej inštancie, že výška priznanej náhrady musí zodpovedať hospodárskej hodnote bezdôvodného obohatenia v čase, kedy bolo získané. Skladné, od ktorého žalobca odôvodňoval svoj nárok, ako dopĺňujúci poplatok v zmysle Tarify pre prepravu vozňových zásielok Železničnej spoločnosti Cargo Slovakia, a.s. predstavuje poplatok za tovar v železničnom vozni uloženom na voľnom priestranstve železničnej stanice a nie je ho možné považovať za náhradu za užívanie nehnuteľnosti - pozemku v železničnej stanici s ohľadom na charakter sadzieb, ktoré sú Tarifou pre prepravu vozňových zásielok určené.

71. Najvyšší súd uvádza, že záver súdu prvej inštancie o výške nároku žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia je v rozpore s jeho tvrdením, že obohatený subjekt je povinný vydať všetko, čo nadobudol bezdôvodným obohatením, pričom výška náhrady má zodpovedať hospodárskej hodnote bezdôvodného obohatenia v čase, kedy bolo získané. Pri určení výšky bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemku žalobcu žalovaným však súd prvej inštancie vychádzal zo sadzby, ktorú nie je možné považovať za ekvivalentnú voči bezdôvodnému obohateniu získanému žalovaným. Zásadnú argumentáciu žalovaného, že za ekvivalentnú bezdôvodnému obohateniu získanému užívaním pozemku žalobcu možno považovať cenu nájmu pozemku s porovnateľnými charakteristickými vlastnosťami, ako má pozemok žalobcu, okresný súd odmietol bez toho, aby svoj záver relevantným spôsobom odôvodnil. Do odôvodnenia rozsudku vo vzťahu k uvedenej námietke žalovaného súd prvej inštancie len doslovne prevzal vyjadrenie žalobcu z 26. októbra 2015. Uvedenou námietkou žalovaného zopakovanou v odvolaní proti rozsudku okresného súdu sa nezaoberal ani odvolací súd, čím došlo k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces.

72. Dovolací súd nad rámec už uvedených vád považuje za nedostatočne odôvodnený aj záver odvolacieho súdu o miestnej príslušnosti Okresného súdu Trebišov s poukazom na ustanovenie § 36 ods. 2 C. s. p. (§ 11 ods. 1 O. s. p. účinného v čase začatia konania) a s poukazom na odvolanie žalovaného zo 16. júna 2015 proti uzneseniu súdu prvej inštancie z 28. mája 2015, č. k. 6Cb/2/2015-197 (č. l. 204 spisu). V rozhodnutí odvolacieho súdu absentuje vyhodnotenie vyjadrenia žalovaného v odvolaní zo 16. júna 2015, či uvedené podanie predstavovalo alebo nepredstavovalo vznesenie námietky miestnej nepríslušnosti žalovaným.

73. Nakoľko žalovaný v dovolaní opodstatnene namietal, že mu odvolací súd svojim nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, je dovolanie žalovaného nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné.

74. Vzhľadom na dôvodnosť dovolania dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie z 9. novembra 2015, č. k. 6Cb/2/2015-289 o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 897 057,36 eur, zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.). Pretože dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok okresného súdu a nápravu nemožno

dosiahnuť iba zrušením rozsudku odvolacieho súdu, najvyšší súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 897 057,36 eur (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

75. V ďalšom konaní sú súd prvej inštancie a odvolací súd viazaní právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

76. V konečnom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

77. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.